

İngiltere solunda neler oluyor?

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Tony Blair istediğini elde etti: İngiltere 1 Mayıs'ta seçime gidecek. Bu, 1983'ten, yani 14 yıldan bu yana merkez sağın yerini solda, (yeni) İşçi

Partisi'ne (İP) bırakacağı tahmin edilen ilk seçim. Blair'in geçen haftaki uyarısına bakarak söyleyelim, belki çok büyük bir zafer olmayabilir ama seçimleri İP'in kazanacağı kesindir.

Asıl tartışma konusu İP'in nasıl bir süreçten geçip bugüne geldiği. Bu sorunun yanıtını anılan dönemde merkez sağ iktidar yapmış ülkeler, o arada Türkiye, kendilerine bakarak verebilir. Çok ağır toplumsal, siyasal koşulların yaratıldığı ve yaşandığı bir dönemin ardından değişim gereksinimi İngiltere'de de kendisini göstermiştir ve bu İP'le ifade edilmeye başlanmıştır.

Önemli olan husus değişimin öncelikle İP'in kendi içinde gerçekleştirilmesidir. Blair'in iki yıl önce parti genel başkanlığına gelmesiyle başlayan süreç çok yoğun tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Örneğin Tony Benn gibi partinin 'eski tüfekleri ve savaşıları' 'yeni' kavramını hiç de yeni bulmamakta, tersine halkın ve toplumun ittiği Thatcherizme İP'in sahip çıktığını öne sürmektedir. Bu, partinin daha sağa kaydığına dönük bir eleştiri ve suçlamadır. Nitekim Benn, önümüzdeki seçimde İP'in hükümet olacağını fakat iktidar olamayacağını ısrarla söylemektedir.

Bu gelişmenin ekonomi - politik ve ideolojik iki aşaması var.

Ekonomiye dönük temel adım İP'in sendikalarla olan bağlarını kesmesiyle başlamıştır. Çok çok genel bir nitelendirmeye bakılırsa İP, 1970'lerde Avrupa komünist - sosyalist partilerinin proletarya diktatoryası kavramını reddetmesi gibi şimdi bir tek sınıfın partisi olmayı reddetmektedir. Daha çok bir 'tek - ulus' partisi olmayı istemekte, bu nedenle de kendisini tüm çevrelere açmaya çalışmaktadır. Örneğin ocak ayı başında partinin gölge bakanlarından Gordon Smith yaptığı bir açıklamayla önümüzdeki beş yıl, yani varsayılan İP iktidarı dönemince gelir vergisinin ve kitaptan, gazeteden ve çocuk giyeceğinden alınacak KDV'nin bir puan olsun artırılmayacağını, kamu harcamalarının iki yıl için dondurulacağını söylemiş ve iş çevrelerinin de desteğini almıştır. Bu, savaş sonrasında bu yana yaşanan en önemli gelişmelerden birisi sayılmaktadır.

Blair, kısacası, kamu harcamalarını dondurarak ve yeni vergi düzenlemeleri yaparak hem enflasyonu ve faiz hadlerini düşürmeyi hem de yeni iş olanakları açmayı, yeni ara sınıflar yaratmayı, o arada kamunun sosyal güvenliğe yaptığı yatırımı dahi belli ölçülerde kısıtlamayı istemektedir. Görünen ve yapılan yorumlar odur ki tüm bu girişimler İP'i, iktidarında, ek önlemler almazsa orta sınıflarla, toplumsal baskı gruplarıyla ve kamu sendikalarıyla, tıpkı bir sağ parti gibi karşı karşıya getirebilecektir.

Bütün bunlardan 'maada' 'yeni' İP'in açtığı en önemli tartışma hiç kuşkusuz solun ideolojisiyle ilgilidir. Çok sayıdaki yorumcu bu partinin merkeze, yani sağa kaydığını öne sürmekte ve doğrusu parti çevrelerinden bu yoruma karşı önemli bir tepki de gelmemektedir. Toplumsal adalet, yurttaşların çıkarlarını bir uyum noktasına getirmek, öz denetim, toplumsal denetim, ahlaki doğruluk, cemaat ahlaki ve dürüstlük vurgulamaları bu tartışmayı harekete geçiren temel kavramlardır.

Gerçi sağla solun arasındaki keskin ideolojik ayrımların ortadan kalktığı bir dönemde böylesi bir gelişme belki doğal karşılanmaktadır, ama bu oluşumu, aslında sağ bir eğilim olan Hıristiyan (sosyalizminin) değerleriyle cemaatçiliğin ve popülist bir toplumsal otoriteryanizmin kaynaştırılması olarak görmek hiç de yanlış olmayacaktır. Gerçekten de 1980'lerin 'yeni sağ'ı da aynen bu kavramları benimseyerek toplumsal tırmanışını hızlandırmıştır.

'Yeni' solun getirdiği çok önemli, üstünde tartışmamız gereken yorumlar da söz konusu olduğundan toptancı bir yargı olarak alınmasın, ama öyle anlaşılıyor ki İP, tohumlarını 14 yıllık 'sağ' eğitimin hazırladığı bir toplumsal tarlada yeşertecektir.

İP'i izlemeyi sürdüreceğiz!..